

انتباه

صاحب و محرری : ح. یوسف شنایی

آبونه شرائطی :

بولغستان ایچون سنه لکی ۱۰۰، آلتی آیلانی ۶۰ لفدر .
خارج » » » ۲۰۰ » » ۱۰۰ »

آبونه بدلی پشیندر .

آدرس : عثمان بازارنده (انتباه) اداره خانه سی

نسخه سی : ۴ لفدر

مدیر مسئول : بصری

مسلمکمزه موافق یازیلر مع الممنونیه قبول اولنور .

درج ایدلرین یازیلر اعاده اولونماز .

مکتوبلر و بالجه ارسالات مدیریت نامنه کوندرلی و امضالر

اوقوناقی اولملیدر

В-КЪ "ИНТИБАХЪ" (се събуждане)
гр. О.-Пазаръ 1 бр. 4 лева.

اون بش کونده بر نشر اولنور مستقل مسلمان غزنه سیدر

برنجی سنه — صانی ۵

جمعه ۱۷ شباط ۱۹۲۸

год. 1 брой 5

بن اسلام و اوروج

رمضان آبی کیور . بو آیده اوروج طومق دین اسلامک اوامرنلر . بز یلیوررکه دین ، یالکیز ایمان و اعتقاددن عبارت دکلر . یالکیز ایمان و اعتقاددن عبارت بر دین دنیا یوزیده موجود دکلر . هر دینک عمل اوله رق اجرا ایدیلسی لام کلن بر طاقم عبادت و آیتلری واردر . کن مقاله مزده دیکمز کی هر هانکی بر عقیده عمل اوله رق کوسرلده کی بر لکر مجرد حالنده قالاچقندن و صاحبنه بر فائده تأمین ایدیه جکندن اهمیتی اولماز . بونک ایچون دنیاده سالکیرنی « عملیات و اجراءات » نامنی آلان ایشلره مکلف طومقایان بر دین نهده بر مسلك کوروله مشدر . بو جله دن اوله رق دین اسلامده سالکیرنی ، مؤمنلری بر طاقم عمللرک ایفا و اجراسیله مکلف طوممشدر . دین اسلامک سالکیرنه ایفانی امر ایتدیکی عمللردن بریسیده رمضان آینه اوروج طومقندر .

دین اسلام بشرک احتیاجلرینه اویغون بر دین طبیعی اولدینی ایچون هر امر ایتدیکی ایشده مادی و معنوی بر جوق فائده لر واردر . مثلاً : دین اسلام اوروج طومقله امر ایدیور . اوروج طومق : رمضان آینه صباحدن آقشامه قادار اتمک ، ایچمک و سائر کی احتیاجات طبیعی دن کندی اختیار و اراده یله نفسنی منع اتمکدر . فقط بو یهمک ، ایچمه مک و سائر ده عیجانه فائده واردر ؛ ایشته بز بو دفعه ده رمضان آینک یا فلاشامی مناسبیه اوروج طومق ایلان مؤمنلره طومقلری اوروجدن حاصل اولاجق فائده لرک بعضلری بواده قیصه جه آکلامق ایسته یورز :

معلوملرکه روحز اساس اعتباریله افکار ، حسیات ، تمایلات نامیه اوج بونوک قوتی حائرر . افکار و حسیاتک قیمتلری ، اراده یه تابع اوله رق و ردکاری عملی نتیجه لرله تقدیر ایدیر . شو حالده قوای روحیه دن اک مهمی اختیار و اراده ده نیلن قوتدر — بوکا « تمایلات » ده دیرلر — بو قوتله انسان دوشوندکلرینک و حس ایتدکلرینک اچر سندن اک فائده یلینی سچر و اونی ایشلر ؛ فقط بعض کرده ائی و فنا ، حرام و حلال دیمه یه رک عاقبتی نه اولورسه اولسون آتی لذتلاری اجرا اتمک ایچون اراده یی میل ایتدیرن بر قوت واردر که اوکا « قوه شهوانیه » ده نیر . بو قوتده اراده یی خیره دکل شره ، فایه دوغرو میل ایتدیرر . قوه شهوانیه سی اراده سنه غالب اولانلردن نفسنه ، عالمه سنه ، بنی نوعنه فائده دکل ضرر کلیر ؛ چونکه فنا اولان بر شیئی ایشله مه مک ایچون اراده سنه حاکم اولماز . بویه اولانلر جوق عادی بر مرتبه یه سقوط اتمشدر . اراده سی قوه شهوانیه سنه غالب اولانلردن ایشه نفسنه ، عالمه سنه ، بنی نوعنه یالکیز فائده کلیر ؛ چونکه دوشوندکلردن و حس ایتدکلردن خبر یلینی یایمق ایچون اختیار و اراده سنه حاکمدر . بونک ایچوندرکه علم اخلاق اختیار و اراده سنه حاکم اولمی انسان ایون اک بونوک بر مزیت صایمشدر . اختیار و اراده سنه صاحب اولمق نفسنه حاکم اولمق دیمکدر . نفسنه حاکم اولان بر انسان اراده سی دایما خیره صرف ایده جی ایچون اک فضیلتکار و هرکس نظرنده اک قیمتی بر انساندر .

اراده سنه صاحب و نفسنه حاکم اولمق انسان ایچون اک بونوک بر مزیت اولونجه اوروجک انسانه بو مزیتی ناصل قازاندیردیغی آکلام :

قازنی آج ، اشنهاسی تمامیه رنده اولدینی حالده اوکنده حاضر دوران لذتی بیکری کندی اختیار یه یه یه ، حرارتدن ، وسزلقدن یانوب قاورولدینی حالده اوکنده دوران بوزلی لردن پنه کندی اختیار یه ایچمه بن و بونک کی دیگر

اسلام دینی ده عصریشدیر ملک می ایسته نیور ا

تورک جامعنه ره برک یایمق هوسنه دوشنلرمزک تورک آداب معاشرتی موده رن بر حاله کتیرمه صاواشدقندن حتی بو خصوصده خیلی مقلدکلر پادقندن صوکر اسلام دینی ده کندی هوا و هوسلرینه کوره تنظیم اتمک قالقیشدقلری تأثرله کورورولمکده ر .

بوزاللات فکریه نک منشای : اسلام دینی بیلمه مکله رابر وقتیه عقائد خرسیتانیه نک و قاتولیک کلیسانک تابع طو- تولدینی (ره فورمه) بی عینا مسلمانلق حقه دهده تطبیقه یلتمک ، و بو عظیم تشبیه ده قرون وسطی نهایی ایله قرون جدیدده بدایتده کی « انقلابات فکریه ، سیاسی و دینی » یه عائد ایکی فورمه لقی معلومات ایله کبریشمک جیسارت جاهلانه سیدر .

اوقوسفورد دارالفنونی معلملرندن یقوله یایلق مقامک و روما ارکانک سلطنت جسیانه سی و مللر اوزرنده کی تحمکنی دفع اتمک ایسته می ، کلیسا ارکانی و یایلی حضرت یسوعه مخالف کورمش ، اصل حقیقی ؛ (عهد) ده موجود کوردی ایچون کتاب مقدسی انکیزجه یه ترجمه ایشلر .

پراخ دارالفنونی معلملرندن ژان هوس و قله فک فکریلری تعقیب ایشلر حق و همایلرلردن خیلی طرفدار و مظاهر بولش . فقط ، اصلا ، بر فکر دینی ایله دکل ، محقق بر فکر سیاسی ایله . چونکه ، بوهیمیا اهالیسی تشکیل (چک) لر اسلاو اولدقلری ایچون حکومتک اک بونوک مناصبندن اولان کلیسا و دارالفنون مقاملرینک آلمانلره ویرلیدیکی چکه میورلر ، هم آلمانلردن همده یایدن قورولمق ، بوهیمیا مخصوص بر کلیسا و بر ملت تشکیل اتمک حسیات و هوسات سیاسی قونستانس مجلس روحانیسی طرفندن ژان هوس احراق باللار ایدلکدن صوکر امومی ایلک عزیزک مرتبه رفیعنه ارتقا سی تأمین ایدیور .

نفسنک شدید آرزولرینه اوتوز کون متدیاً صبر کوسرتن بر آدمک اراده سی ناصل صاغلام اولماز ؛ بویه بر انسان کندی فنالغه سوق ایدن نفسنه ناصل حاکم اولماز ؛ ایشته اوروج بویه لکه نفسمزده حاکمیت نفسینی احضار ایدن اک کوزل بر وسیله در .

بوندن باشقه اوروج حق ایله قول ییتنده بر سر اولدیفندن طوتان کیمسه لرک اوروجلی اولوب اولمادیغی بر کندی برده الله ییلر . اوروج طوتان کیمسه نک اوزرنده الیه دن باشقه رقیب یوقدر . بناء علیه اوروج طوتان کیمسه باشقه بر مقصد ایچون دکل یالکیز اللهک امری اولدینی ، باشقلری کورمه دهده اللهک کوره جکی اعتقاد ایدلیکی ایچون طومش اولدیفندن بویه اولان بر انسانک قلبیه مراقبه الهیه رلشمش اولور .

طومش اولدیفمز اوروج بز مؤمنلره دهاک چوق فائده لر تأمین اتمکده در . لاکن بوفائده لر غیر شعوری اولدیفندن بونلری هرکس آکلا یوب تقدیر ایدمه ز . بخصوص طوتان یانلرجه اوروج ، فائده سی اولمادیکی کی غیر عیجیه ده اوله ییلریا ! لاکن بز مؤمنلر ، فائده لری شعوری بر صورتده آکلا یاماسق بیه صرف اللهک بر امری اولدینی و اللهک امرلرینک اجرایی فائده سز اولامایه جی ایچون ینه اوروجزی طوتان وظیفه منی ایفا ایشلر اولورز .

اوروجک فائده لر یالکیز بالاده ذکر ایتدکلرمزدن عبارت دکلر . اونلردن باشقه ده فائده لر واردر . اونلری ده که جک نسخه ده خلاصه ذکر ایده جکر .

ح . یوسف شنایی

اون دردنجی عصرده ژان هوسک شا کردلری کلیسا عالملرینک ، روحانی مجلسلرده کی ره بان صنفندن اکثرینک ، یایسارک ثروت و ایشمرک یوزندن فساد و اخلاقسزله اوغراقلری سوبله نیور ، سوسلو البسه لرندن ، زینتلرندن ، بوش لافلرندن ، جهالتلرندن شکایت ایدیلیوردی .

خرستیان معبدلرینک اک بونوک اولان ایصوفیه نک جامعہ قلب ایدلیسی آورویده عظیم تأثیری موجب اولمش . بو تأثیری تحقیف ایدر امیدیه روماده سن پیر کلیسانک انشائنه تشبیه ایدمش ، کلیسانک اکلی ایچون اونجی له نون آلمانیه (دومنکن) لر کوندرمش ، آندولزانس آلم صائمی یایلمش ، ایشله یه جکی کلاه ایچون توبه صاتون آلدقندن صوکره مامورک پارا چانطه سی قاپوب قاجانلر و سائر کی رزالتلر اولمش ، بو حاللردن ساقسونیاده وینه ر غده کاش کوچوک بر دار- انقونودن مأذون وعادی بر راهب اولان لوتلرک غیرت دینی سی غلیانه کیش ، انجیل احکامنه مغایر اولان بو تجارت و امثالی بدعتلره اعتراض ایشلر ، یایا مرخصلری مدافعه ده بولونمشلر ، لاینجه آجیلان بو مناقشه ، خلقی علاقه دار قیلمق و لیکده سرمایه شهرت ایدنک املیه لونه ر طرفندن آلمانجه یه چورلش ، ایش آرمش ، هر ایکی طرف یکدیگرینه دوشمان کسبلمش ...

المناپاده کی اراضینک هان اوچده بری پسقوبوسلرله یایسارک مالکانه سی اولدینی ایچون بونلری مصادره و یغما اتمک آرزوی منفعت پرستانه سی لونه رک بر جوق طرفدار و حامیه نالیتی تأمین ایتدیکندن خرسیتان دینده آرزو ایتدیکندن خرسیتان دینده آرزو ایتدیکی تعذیلاتی وجوده کتیره یلمشدر .

فقط ، بو اصلاحاتک ماهیتی ندر ، سوز بورایه کنجه یارس دارالفنونک بنام پروفورلردن مورخ شهرت سنبوبوسی دیکه یه :

« اصلاحاتی اجرا ایدنلر سائر فیلسوفلر کی عقل و منطق و حریت محاکمه نامنه سوز سوبله میورلردی . بونلر عقله موافق اولمایان موادی قبول اتمه مک ایچون خرسیتانلری سر بسی محاکمه تشویق اتمک شوبله دورسون بالعکس نلری قوه محاکمه دن احترازه سوق ایدیورلردی .

لوتلر دیورکه : « قوه محاکمه نظرنده کلام الهی محض جنت عد اولونور . قوه محاکمه افعال الهیه یی مؤاخذه و انسانی کفره سوق ایدر . قوه محاکمه نک الوهیته علاقه سی یوقدر ؛

بناء علیه قوه محاکمه یی اولدیرمک لازمدر . بر خرسیتان کوزنی ، قولاغنی ، خوانسی قیامالی ، فضله برشی ایسته مه میلدر . »

اصلاحات اجرا ایدنلرک زمانلردکی کلیسا حقه دنکی مؤاخذه لر فضله اعتقاد ایدلمه سنه قارش دکل ، درجه کفایه ده اعتقاد ایدلمه سنه قارش ایدی . آلمان کویولرکی کتب مقدسه نامنه عصیان ایتدکلری زمان لوتلر آنلر حقه ده شوبله دیمشدی : « کویولرک حقوق هر نه اولورسه اولسون آنلر یالکیز بو حقوق طلب ایتدکلرندن طولای مهیدرلر . کویولر حقیقی بر خرسیتان اولمق ایسته یورلرسه تحمل و سکوت اتمی ایدیلر . بر خرسیتان مالنک چالینماسنه ، کندیسنک اولدیرلمه سنه و کسیمه سنه صبر ایتیلدر . زیرا خرسیتان بر یوزونده مظلوم دیمکدر ، مقاومت مسلکی پت پرستلک مسلکیدر ، یونانیلر ایله رومانیلر بو مسلکده ایدیلر . حالبوکه انجیلک حقوق طبیعیه ایله هیچ بر علاقه سی یوقدر . »

خرستیانلقلده اصلاحات دینه اجرا ایدنلر کلیسانک تعلیم ایتدیکی عادتلری قبول ایتیلر ایدیلر بو حرکتلری او عادتلری غیر معقول بولقلری ایچون دکل کلام الهی به مغایر عد ایتدکلری ایچوندی . بو سببله انجیلده بولاماده لر عادت و مسالکک کافه سی آتمشدری . بونلرده : کنده چقارمق ،

یایانک و پسقوبوسلرک نفوذی ، راهیلرک تأهل اتمه ملری ، مناسترلر ، آیین ، تصاویر ، کلیسا ترینیاتی ، آیلر ، اعزیه و حضرت مریمه عبادت

بو صورته اصلاحات ؛ آیینی ، لاتیجه لیئورزی بی و آیلاری قالدیریوردی . اهالینک انجیلی آکلا یه بیلمه لر ایچون انجیل هرملککنده او ملککنک لسانده ترجمه ایدیلیوردی و بوسورته دعا ایله الهیلر اهالینک لسانده اوقونیوردی . [۱] صانکه ؛ آوروایک بونونکی تر قیات مدینه و صناعیه سی وجوده کتیرن لوتلر ، قالون و امثالی طرفندن یایلان اصلاحات دینی ایش . صانکه ؛ ره فورمه یی قبول اتمه بن لاتین ملتلی بو تر قیانه مظهر اوله مامشدر . صانکه ؛ مراتب روحانی و اصول عبادتی محافظه ده اصرار ایدن و بوسورته ره فورمه یی قسار دیدن آغلو — ساقسون ملتی اوج مدینک ذروه کالنده دگش . صانکه ؛ غربک بونونکی تکملات مدینه ، اقتصادیه و صناعیه سی قبوله مانع دساتیری محتوی ایش کی اسلام دینی ده خرسیتانلغه قیاساً — فقط ؛ لوتلر ، قالون و امثالی خرسیتان ره فورمه ییلرینک خرسیتانلق حقه ده متحس اولدقلری افکار و قناعاتک ضد تأملیه مسلمان دینی حقه ده متصف اولارق — ره فورمه یی تابع طومولق ایسته نیور .

آلدینی رولی بختنده موقیته باشارمه چالیشان بر آقنور روحیه که دایتپرورانه اطوار وکه زندیقانه افکار اظهار ایدرک .

محیطمزده ایشلر ایدن بر ورقاردهده بونک متبذل نمونه لری هر نسخه سنده صیرتوب طور یور . بر حیفه سنده بر شخصه هجوم ایدرکن (مبارک دینک کوکی بالطلالامغه چالیشیورلر) یایا راسیله حارث دین قیلنی طاقیان بو غزته ، دیگر حیفه سنده باشقه بر شخصه هجوم ایدرکن (کوفلو حصر اوستنده نمازی قیلاجسکز ، نه یایا جسه کنز بابک ! بو کنجک آرتق سزه اوبوده دیز بارالایماز) هذیانیه کنجکلک نمازله ، نیازله علاقه سی اولدینی افشا و شرائط اسلامدن صلاتی استحقات ایدیور . باشقه بر طرفندهده مکتبلرده قرآن کریم و علوم دینی تدریس ایدیلرکن مدرسه و نوبه نه لزوم اولدینی صوریور و بو دینی مؤسسه لر بومرق صیور ، دیش غیر دایور و ایچدن ایچمه دین درسلری پروغرا ملرندن طی ایدن مدیر و معلملری عصرک احتیاجاتی قاورامش بابا یکیتلر اولارلر تقدیرلره قارشیلایمق و آلقیشلامق ایچون فرصت کوزه دیور .

شوهن ذهنیتی ، محفظه جهل اولان قورو قفاسی الی لفلک یاغلی بر سر پوشله سوله دکلن صوکر معاصر مللر یایه عرفانه رسیده اولدینی زعم ایدن و بوسورته عنعنات ملیه و دینی سی استحقاقه حق قازانان و بالطبع کندی قفاسنه اویغون کلین هر فکری ، هر دوشونجه یی خانانه و مهینه کوهن و صاحبی — لوکه او فکر محفظه دماغندن خارجه چیقماش ییه اولسه — بیک کره اعاده مستحق کورن سوزم اوکا عصری کنجک [۲] اسلام دیننده اصلاحات ایسته یور و خایشیریور !

نیچون نمازده تورکجه قرآن اوقونماسون ، انجیل هر لسانه ترجمه ایدلیکی حالده قرآن نندن تورکجه ترجمه ایدیلوب مترجم نسخه لری معتبر طوتولماسون ، هر ملت آیین دینی سی کندی لسانی اوزره یایدینی حالده بز حالا نندن عربجه نک اسیری اولام . نندن جامعلرده زمینده موجود اولان میقروبلرک تهذیبکندن قورتاراجق صورتده ارکان صلانده تعذیلات اجرا ایدلمه سون ، نندن درت مذهبدن غیری مجده [۲] بن تورک کنجکلک اکثریت قاهره سی اعتبار یله بوندن تنزیه ایدرم ، بوبولده سس ورنلر اسلامینک نه اولدینی بیلمه یی قوزم یولده در .

پرور (۱) بر مذهب دها احداث ابدله مون ...! الخ شمدي بن دورك هواسنه آغيز اويدورارق عالي اغفاله قالقيشان شو دريدرلى املايه كتيرومك دكل ، روح خيشليرنى غرق ايدن جهل مكى هتك اتمك ايسته بورم .

مابدى وار

محمد امين

حقيقى مسلماننغه صاريلام

— دردنجي نسخه دن مابدم —

اسلامار ، علم و فن ساحمسندهكى ترقيانندن باشقه دين ، فقه ، فلسفه ... الخ كى فكريات ساحمسنده خارقه لردرجه سنده اثرلو وجوده كتيردكن ، بشريته عدالت ، اخلاق ، علويت حقنقه ، يكي فكرلو آجده قندين باشقه مابدى عمران اعتباريله ده بونوك اثرلو ابداع ايشلردى :

اندلسده بر جوق شهرلك سوقاقلرى منتظم دوشه لى ايدى . حالبوكه اوندن درت عصر صوكرا يارسده اوندن چيقان حامور ايمنه يايوردى . بيك سنه اول اندلس شهرنده عقللر دهشت ورن بر جوق يكي سيستم بنالر اولدينى كى ، سوقاقلرى ده باشدن باشه آيدىلقدى . حالبوكه اوزمان اورپاده حكمدار قوناقلرينك باجائى بيله يوقدى ، دومانلر غير صحى يايان اولرك جانى آرالقلردن چيقايوردى . بو صورته سيس ، دومان ايمنده سفيلانه ياشايوردى . بوندن آ كلاشيلبوركه يوقايلده سويله ديكنز كى اسلامار ، يالكنز قليجه شرف ورمىكى ، علوم و فنونده ترقيدن باشقه ، عبنى زمانده صنت ساحمسنده مرمه ، طاشه روح ورمىكه ده يك اينى بيلمشاردر . نه غريبدركه اوروپايلار ، قرون وسطى ده اوراق بر موم شعله سنك آلاجه قرانلى ايمنده ياتوب دوروركن ، اسلاملردن يارلاق بر مدنيت لامباسى آلدليلر . اوروپايلار آلدقلرى او لامباسى ، بونوك بيلمم قاچ بيك موم قوننده بر الكتريق لامباسى اوله رق ميدانه كتيرديلر . حالبوكه بز اسلاميتك لامباسى ده بر كيجه قندينه چورلك .. اكر بز اولديغمز برده قالايدق آرده كى موازنه اوقادار چاقوق بوزولمايه حقدى . بز ايسه توفقى بيله بجره مدلك . بز هر شيشى اهل ايديشمزم ، منسوب اولديغمز مدينى ده چوروتدى .

نه يازيقدركه بونوك بر طاقم مسلمانلر غربك ترقيسنه استيله شرلك سقوطى سببى اسلاميتده بولوپورلو و اسلاميتك مانع ترقى اولديغنى ايلرى سوزيپورلو . دوشونمه بورلكه بر زمانلر دنياه شانلر ياغديران ، ترقى جهلريله ايلرله ين بر دين شيمدى سقوطه سبب اولاماز . چونكه حقيقى اسلاميتك صاف و نجيب دستورلرى نه رعايت ايدلدى زمانلرده مسلمانلق هيچ بر عامل سقوط اولاماش واولامازده ! مثبت يولده مزينليرنى اثبات ايدمه مينا منى بولدن مقصده دها چاقوق واره جقليرنى ظن ايدرلو . حالبوكه تاريخك اثبات ايتديكى حقيقت ميدانده .. شوراسى ده اونو ناملانكه مسلمانلر ك انقراضى موجب اولان عامل حقيقى اسلاميتده دكل ، اقوام ماضيه نك خرافه لرى ايمنده يوارالانان و حقيقى اسلاميتدن اوزا قلاشان بونوكنى مسلمانلر ك حاللريدرك حقيقى اسلاميت هيچ بر دورده عامل سقوط و مانع ترقى اولمادى كى بوندن صوكرا ده اولاماز ؛ چونكه حقيقى اسلاميت انسانلره سى و عرفانه امر ايدوب جهالت و عطلاتدن اوزا قلاشديرير . بونك ايچوندركه ترقى اتمك ايستره ك حقيقى اسلاميتك يوكسليدجى احكامنه صاريلام ديپورم .

شمى مكنتب نواب مداوملردن :

ح . اسلام رشدى

اسلاميتده سلامك موقعى

دملى اورمان فرشته سنك (۱۸۳۳) نومرولو نسخه سنده : « سلام عليكم ده يغمبردن قالمادكل ياه . او ، عربلر ك قوللاندقلرى بر سلام » ديه بر سوز واردى . احكام اسلاميه دن بحث اولونمايا اولونمايه فائده سى عموم مسلمانلره عائد بر جوق دساتير اسلاميه نك غائب اولاجنى انديشمسيه ، عبنى زمانده هيچ اولمازسه ايچانده بيلدكليرنى سويله ميه لرك آخرته كوره جى مجازاتى بالفكر بونوك حصمه اصابت ايدن پارچه سندن قورونق امله يله سلام حقننده بيلدكلر مك بعضلرنى يازمغه قرار وپردم .

هر كسجه معلومدركه قوملر ك ، ملتلك كنديليرنه مخصوص شعارلرى اولوب اونكه تميز ايدرلو . اوائل اسلامده عربستانده پشايان اقوام و ملكك خصوصى عادتلى ، علامتلى ،

سلاملى واردى : نصارا آلنى دوداغنه كتورمكه ، يهور يارمقلريله اشارت اتمك صورتيه — بونوك يالكنز « شالوم » كه سيله سلامشيبورلو — . جويسلر انخمايله ، جاهل و مشرك عربلر ده (حَبَاكَ اللهُ) ، (عَشِ الْفَسَنَةَ) ياخود عمرو بن الحُصَيْنَك روايته كوره : (اَلَمْ صَبَاحًا) — بونك مناسى هان هان صباحك خير اولسون ، ديمكدر . — ديهرك سلام ويريپورلو ، بويله لكاهده آرلنده دوستلق تأسيسنه چاليشيورلردى . يكي تأسس ، بوتون انسانلر ك — كنديسنه اقتياد اتمك شرطيله — سعادتى تكفل ايدن بر دين ، طبيعى بونلردن يريسى تيكفل ايدمزدى . بوتون احكامده اولدينى كى طائيشمق و سويشمك ايچين ده دها نافع برقاعده وضع اتمك لازمدى . بناء عليه الله تعالى حضرتلرى كندى اسملردن اولان « سلام » اسم شريفى آرلنده تعاطى اتمه امر ايتدى . سلام : عيبندن ، ظلمندن ، ضعف و محزون سالم ، افعال الهيه سنده خير عظيم صاحى ديمكدر . مؤمنلر ك برلرينه وبردكلرى وقت : آفات و بلادن و بنم شرمندن امن و سلامت سرك اوزريكنزه اولسون يعنى بندن قورقايكنز سزه ضررم اولماز . ، ديمك اولور . بونك ايچوندركه مسلمانلر الله ايچين قيزيى كي مسله ره ، مبتدعله سلام و يرملر ، اونلره سلامته دعا ايتلر .

سلام حقننده يك جوق آيتلر واردر . اسلاف بونلرى طويلا يه رق آبريجه كتابلر يازمشاردر . آيتلردن بعضلرى :

۱ — و سلام على عباده الذين اصطفى ...

۲ — و اذا حيتيم بحية فحيوا باحسنها !..

۳ — يا ايها الذين آمنوا لا تدخلوا بيوتا غير بيوتكم حتى تستألفوا و تسلموا على اهلها ذلكم خير لكم لعلكم تذكرون .

بو صوك آيت كريمه ده : كنديكرك اولمان اولره صاحبندن اذن آللمق سزين . قايى طريقلا تقسرين كريمه يكنز . اذن و استيفاسدن صوكرا ده او صاحبه « سلام عليكم » ديكيز ، بو ساتيفاس ياخود سلام سرك ايچون آب آنسرين كيرمكدن ، جاهلارله مخصوص سلامى و يرمكن خريلير . بوراه صاحب كشاف : « ابواب ديندن يك جوقلرى نسخ اولونمش شريعتلر كى ترك اولوغ مشدر . استيفادنه بونلردن بردير . » ديش . فى الحقيقه زده بونوك اويله يايمايورمىز ؟ بر يره كيرركن سلامسز و استيفادنلر حيوانك آخوره كيرديكى كى كريمه بورمىز ؟ [۱]

يغمبرمركده سلام حقننده سايسز حديثلرى واردر . ازجه :

۱ — السلام اسم من اسماء الله و صنع الله فى الارض فافشوه بينكم .. الخ معناسى : سلام اللهم اسملردن بر اسمدر . اونى بر بوزينه وضع اتمشدر . بو اسم شريفى آرا كزده افشا ايديكيز . بونكه سلاملاشيكيز . بر مسلمان راست كلديكى ويانندن چيكيكى بر جماعته سلام ورسه اونلرده « عليكم السلام » ديهرك سلامى آلسمرك اول او سلامى جماعته تذكري سبيله اونلر ك اوزرينه فضلى واردر . اكر سلامى آلزلرسه اونلر ك رد سلامندن دها خيرلىسى و طبي ايله — معنا — مجاب اولور . يعنى مكافآتى طرف الهيدن و يريلير .

۲ — من بدأ بالسلام فهو اولى بالله و رسوله . معناسى : راستلاشدقده ابتدا سلام ورن الله و رسولنك دوستيدر .

۳ — افشوا السلام بينكم نجا بوا . معناسى : بيتكزده سلامى افشا ايديكيزكه سويشمسكيز .

۴ — افشوا السلام و اطعموا الطعام و كونوا اخوانا كما امركم الله . معناسى آرا كزده سلامى افشا ايديكيز . سلاملاشيكيز . بر يركيزه يك بيدريكيز . اللهم امر ايتديكى كى قارداش اولوكيزكه سويشمسكيز .

مسلمانلر ك دوام و بقاى اتفاق و اتحادده يوره كدن سويشمكه متوقف اولديغندن حضرت يغمبر سويشمه نك ارگان اسايه سندن اولان سلاملاشمه بنى سنت ، الله تعالى ده رضى فرض قيلمش و سنت اوزره سلام و يرمين كيمسبنى انسانلر ك بخيل اوله رق حديثله توصيف اتمشدر .

سلامى يالكنز انتره سى اولانلره دكل هر ييلوب بيلمه ديكي مسلمانلره مسلمانلره و يرمه بنى حق كوزى كورمه بنى اعمالره بيله اعطائى سلامى امر ، بو امرى طائياتيانى صراحة خاش طائيدى بنى بيان بويورم مشدر .

اى تورك و مسلمان قارداشلر ! بالاده كى آيات و احاديث شريفه بنى مطالعه و معنائى دوشونه ترك علامت اسلاميه دن اولان سلامه ساثر سلاملى مقايسه ايدم : سلامك معناسى :

[۱] آيت كريمه نك تفسير بنى باشقه زمانه ييراقيبورم .

« بوتون كوتولكاردن سلامتله دعا ، سلام ورن ذات طرفندن بر ضرر كله جكنى اعلامدر . » حقيقه هر دورلو بالاردن سلامتله دعا ، التى آغزينه كوتورمه يه ، يارمقليرنى شويله بويله حركت ايتديرمه يه ، يردن طاش آلير كى كيلمه يه . بونزوره ، تون آيدنه بكنزه بورمى ؛ شهسركه خار ! چونكه سلام لفظ شريفى اسماء الهيه دندر قوللرينه سلامتى و رزده اودر . الله تعالى خاش قوللرينه بالذات : « و سلام على عباده الذين اصطفى .. » ديهه سلام و يرپور . ايله معراجده حقنقه « لولاك لولاك لما خلقت الافلاك » بويوريلان حبيب اكرمك « التحيات لله والصلوات والطيبات » ديهرك ويرديكى سلامى « السلام عليك ايها النبي ورحمة الله وبركاته » الفاظ جيله سيله رد و بو صورته زده تعاطى سلامى تعليم ايتش اولوبور .

بونى يانطولوننك ديزلرينه آجايان كونده بش كره حضور الهيه اثبات وجود ايدن مسلمانلر تكرار تكرار اوقودقچه اعتقادلرينك قوتله شديكى حس ايدوب دوريبور ؛ بناء عليه باشقه دورلو سلام قبول و ايجاد اتمكه لزوم كورمه بور .

بز توركيز ، توركيزه مخصوص سلامى احيا ايتلى ز ديمك عبنى زمانده مسلمان اولان توركلى جريجه دار ايدر . نده تورك و مسلمانه ، بونكه افتخارده ايديبورم . اجدادمن اسلاميتى يالكنز لافله دكل ، بوتون اواصريله قبول اتمش ، كندى اويدورمه تورسندن واز كوب قوانين اسلاميه اقتياد اتمشدر . و عليكم السلام و عليهم .

امضا : يد بيضا

مقررات مهمه

۳ — حقايق و معالى اسلاميه نك نشر و تعميمى و منع اسرافات ايچون مفتى و مفتى و كيللرى دائره قضائى داخلىنده تدبير اتخاذ اتمك اوزره باش مفتيلكدن تعميماً بيانى . اخلاق اسلاميه بنى ، عنعنات ، ثروت و موجوديت مليه بنى محافظه مجلسلرينك تشكيلنه غيرت و بوبنده باش مفتيلكدن بر تعليماتنامه تنظيم اولونماسى .

۴ — جماعت اسلاميه اداره لرينك اوقاف اسلاميه بنى بر حال تكميله ايصال ايدمه يله جك بر طرزده اصلاحى ايچون مفتى و مفتى و كيللرينه باش مفتيلكدن تعميماً بيان اولونماسى .

۵ — مؤسسات دينيه تعليماتنامه سنده تعديلات و بعض مسائل مهمه شرعيه نك زمانه موافق اقوال ايله عمل اولنوب اولونماسى مذاكره سى و تعديلاتك نه يولده اولمانى احضار ايچون حال حاضر فلبه ، نوره قوب و مستانلى سنجاق مفتيلردن مركب ۲۵ كانون اول تاريخندن نهايت برآى طرفنده بر هيئت علميه نك دعوت اولونماسى ، خارجدن اولان اعضالره مأمورين قانونى موجبيجه اوقاف مديريندن تخصيصات و يرلىسى ، هيئت علميه نك اجتماعندن (۲۰) كون مقدم مفتى و مفتى و كيللرينك مطالعه لرينى درميان ايچون باش مفتيلكدن تعميماً بيان اولونماسى .

۶ — مفتيلكلر ايچون الزم اولان بولغار اصول محاكمات حقوقيه نظامنامه سنك ترجمه سنه چاليشيلماسى ، ممكن اولدينى تقديرده شمديلك ترجمه بنديقات جريده سيله همت بويورولماسى .

۷ — مكنتب نواده عرجيه نك تدريسه اعننا و على قسمنك آچيلماسنه تشبث ايديله سى .

۸ — مكنتب نواب حقننده تشويقات و ترغيانده بولو . نيلىماسى ، موجود مكاتب سائرهمرك مهما ممكن مكنتب نوابه احضارى برر شعبه خدمتى كورمه منه سى اولونماسى .

تصحيح

غزته مرك دردنجى نومرولى نسخه سنده ايكنجى صفحه نك اوچنجى شوننده (طريق ارتقا و ياخود استدلال) يرينه (طريق استقراء) و (طريق استقراء) يازيلاجنى برده ده طريق ارتقا اوله رق سهواً واقع اولان خطا بنى (طريق استقراء) يرينه طريق استدلال و (طريق ارتقا) يرينه ده (طريق استقراء) اولوق اوزره تصحيح ايدرز .

اعتقاد

كثرت مشر جانبد لاشى بونسخه سزه تفرقه سزه دوام ايدمه دهك . بيان اعتقاد ايدرز .

Шумень, Печатница „ТЕРЕКНИ“ 7 — 1928 г.

و شجاعت عرض ايدر كن مرد حلى سرفتن سويلر ، تور كياده جمهوريت مطبوعاتى قاعد علميه و قوانين اخلاقيه به غاير فاسد نشرياتيله لكداريدن مسلكسز قره كوز غزته سى . بزم حقلى شكاييت و اسنادات كويا جواب و يرده ديركن جهالت و يالانچيياقنى عاله بر ده اعلان ايتدى و بو صورته حقسزلى بوسيتون ميدانه جيتش اولدى . قره كوزجى افندى (۱) ملت يايچى و مارطاوالجى اولديغكيزى چوقدن آكلامشدر . سكه هيچ بر مسلك و بر فكر صاحى اولمادىغكيزى و چير ييلاق ماهيتكيزى بو ملتك حالا آكلامادىغنى ظن ايدرسه آلدا ييپورسكيز . بو ملت سرك كى هركون بر دورلورنه كيرن هويشمز ، معنوياتلر شارالانلرك قيمت انسانيه لى چوقدن تقدير اتمشدر .

بز سرك كى عصر كمنور كنجلرينه الاقصر لى و فحش آشيامق كى سفيل بر طاقم املاير ايچون دكل ، كنجلىك علما ، اخلاقاً يوكسلاتمك امله يله غزته چيقايپورمز . نشرياتمز بونى آچيق اوله رق اثبات اتمكده در .

قره كوزجى افنديلر (۱) ، حقل ايديكده اسناداتمز نه ايچون عقل و منطق دائره سنده رد اتمكه قار اولماديكيز ؟ بز جاهل (۱) ، سز عالم (۱) ايديكزيا ! .. نه ايچون اثر علمكيزى اظهار اتمه ديكنزه سوكوب صايغله يالان و هذيانلره خلقك كوزونى دولديرمق جهتنى التزام ايتيكيز ؟! باشقه چاره يوقديده اونك ايچون دكل ؛ شهسز . چونكه بى تنقيد اتمك ايچون بزم بيلديكمز علوم عاليه اسلاميه بنى بيلمه كيز لازم . بوراه ايسه جهلكنرك مكعب اولديغنى زده ، زده ، بوتون علمده بيلپور !.. بونك ايچون سزه ينه آچيق اوله رق سويله بورزكه جاهلسكيز ! بونى علمى و منطى بر صورته ايچانده اثبات ايدمكيز و ماهيتكيزى بر دها بوتون علم اسلامه آكلاداجفز . اكر جاهل دكلسه كيز ايدان مناقشه آچيقدر . علم منطق و مناظره قواعدى دائره سنده هرهانسى وادى ده اولورسه اولسون مناقشه يه حاضرزم . چيكيكزه دعوا حزرده و طو تدعيمز يولده و خلقله سويله دكل مزده حقسز . لغمزى اثبات ايديكيز !.. اويله سوكوب صايغله ، يالان و مارطاواللره حقل اولديغكيزى و بزمده حقسز اولديغمزى اثبات ايدمه سركيزه سوكوب صايغله ، يالان و معالظه لره سرك حقل و بزم حقسز اولديغمزى ظن ايدمك حلق انسانلر قالمامشدر ؛ زرا جهالت دورنده دكل علم و عرفن دورنده ياشايورزم . هر كس بيلپوركه سوكوب صايغله ، يالان و افترا آتمغه چوبانلرده بيلير . سرك ، بزم اسناداتمزه عقل و منطقى جواب و يره چيكيكيز برده چوبانلر ، حامللر و جهللكر كى هذيان و مارطاواللره مقابله اتمه كيز سويه اعتباريله جاهل بر كوى چوبانندن فرقى اولمادىغكيزى كوستريپور ، بوايه حق و حقيقت قارشوسنده عاجز و مقهور اولديغكيزى اثبات ايتيمى ؟! « حدى بيلمه دن » ديپورسكيز . كويا سز بزدن يوكسك بر مرتهده ايشمكزده زده سزه قارشو حدى بزم بيلمه دن چايمشز ! نه كولونج وضعيت !.. حق و حقيقت حضورنده جواب و يرمكن عاجز قالوبده شاشيرانلر ك ديللرى بويله دولاشيرده ...

قره كوزجيلر ، انسانك قيمتى اخلاق و علميله مشناسيلير . انسانده اخلاق اولمايجه قيمتى صفردر ، سزده ده اخلاق فاضله دن اثر اولمادىغى ايچون نظر مزده قيمتكيز صفردر . سزى بيلمك بيله ايسته ميمز .

برده بڑى توريكيا لى كى عد ايدر ك « اجنبى طوپراقلرينه قاچان .. » ديپورسكيز . بز توريكيا لى دكلز . بز بولغارستانك خالص مسلمان توركارندز . اويله يالانلره عيبكيزى ، جهلكنزى اورتمكه چاليشما كز عجز كزدن ايلرى كلير . حقيقى انسانلر معتضلرينك حقسز لغنى اثبات اتمكه اوللرى تزييل ايدرلو . سزده حقيقى انسان ايسه كز بزم حقسز لغمزى عقل و منطق ايله اثبات ايديكيز ! يريسى ديكرينه « حقسز سكيز » ديدكده او ، حقل اولديغنى اثبات ايتميدر . عقل و علم مناظره بونى ايجاب ايدر . يوقسه حقسز لى اسناد ايدلديده سوكه ، كفر و هذيان صاوورمق جاهل و عاجز كويى چوبانلرينه مخصوص بر خصلتدر . سويه كزك مرته بنى آكلاديكزيا ! شمديلك بو قادر ...

ح . يوسف شناسى

صوفيه ده سابق اوقاف مدرسى محمد خليل افندى طرفندن انتشاره باشلايان (رهبر) نامنده كى جريده سياسيه ايله قيرجه على ده يحيى حياتى افنديك (بيكي باشلانقيج) غزته لى تبريك ايلر و موفقيتلره اوزون عمرلر ديلهرزم .